

Tarih: 15/01/2019

SALT ÜCRETLENDİRİLMİŞ POŞETLER ÇÖZÜM MÜ?

Ambalaj Atıkları Yönetmenliği kapsamında 01 Ocak 2019 itibariyle satış noktalarında plastik poşetler tüketiciye ücretli olarak verilmeye başlandı. Yasa koyucular, bu uygulama ile, çift kat kalınlığı 15 mikron üzerindeki poşetlerin en az 25 kuruştan satılmasıyla, aşırı ve bilinçsiz tüketimden kaynaklanan çevre kirliliğinin azaltılması, tüketicinin geri dönüşüm konusunda bilinçlendirilmesini hedeflediğini paylaşıyor.

Hepimizi daha çok tüketmeye ve kar hırsı ile ne emeği ne de ekolojiyi önemsemeyen sermayeyi daha da vahşileşmeye yönlendiren sistem sonucu içerisinde yaşadığımız gezegene geriye çevrilemeyecek kadar zarar verdiğimiz bir gerçek. İklim değişikliğine bağlı sonuçlar hepimizi derinden etkiliyor, önlemler alınmazsa etkilemeye devam edecek.

Plastik poşetlerin ücretlendirilmesi, geri dönüşümün temel felsefesi olan “azalt, yeniden kullan ve geri dönüştür” çerçevesinde doğru bir adım gibi görünse de aslında sorunların çözümünden oldukça uzak bir uygulamadır.

Geri dönüşüm sorunu, yalnızca ülkemizde değil, dünya genelinde temel problemin çözümünden uzak, sadece plastik poşetlere indirgenmekte, yasaklama veya ek vergi gibi ücretlendirmelerle çözüldüğü var sayılmaktadır. Geri dönüşümde plastik poşet sorununu bir buzdağı metaforuna benzetecek olursak, ne yazık ki bu, suyun üzerindeki parça olmaktan dahi fersah fersah uzaktadır. Bir başka detay da alışveriş poşetlerinin ağırlıkla, sonrasında tüketiciler tarafından çöp torbası olarak kullanılıp çöp konteynerlerine atılmakta olduğudur. Uygulama ile, bunun yerini daha çok çöp torbaları alacak ve çöp sahasına gidecek olacak plastik miktarında büyük bir değişim de olmayacaktır.

Peki bu uygulama ile esas kazanan kimdir? Poşetlerin ücretlendirilmesi ile satış noktaları, özellikle ulusal market zincirleri kazanacak, milyonlarca liralık plastik poşet maliyetinden kurtulacaklar ve bununla beraber maliyeti 5 kuruştan az olan poşeti 10 kuruşa satarak kazancını artıracaktır. 25 kuruş olan poşet ücretinden geriye kalan 15 kuruş da geri dönüşüm için kaynak yaratılmak için vergi olarak ödenecektir. Poşetler ücretlendirildiğinde satış noktaları öncelikle ücretli sattığı poşetlerin daha kalın ve tüketici için tekrar kullanılabilir nitelikte olmasını sağlamalıdır, ayrıca alternatif olarak rafya ve dokumasız kumaşlardan yapılan daha uzun ömürlü torbaları alternatif olarak sunmalıdır.

İlgili yönetmelik, geri dönüşüm ile ilgili birçok hedef koymaktadır, bu önemli bir adımdır. Fakat ne yazık ki ülkemiz bu hedeflerin çok uzağındadır. Burada görev yerel yönetimlere düşmektedir.

Tarih: 15/01/2019

İstanbul gibi büyük şehirlerde bile, ambalaj atıklarını kaynağında ayırmayı sağlayacak konteynerler mevcut değildir; mevcut olanlarında ise türlerine göre ayırdığımız atıkları bir kamyonun gelip karıştırarak römorkuna aktardığını görmekteyiz. Ayrıca belediyelerin ambalaj atıklarını belirli günler toplama uygulaması kesinlikle çalışmamaktadır.

Geri dönüşüm kültürünün değişimi sadece yasal düzenlemeler yapmakla mümkün görünmemekte, tüketicilere bu kültürün kazandırılması gerekmektedir. Kamunun bilgilendirilmesi için yaygın bir çalışmaya ek olarak, okullarda uygulamalı eğitim de bilinçli bir tüketim ve ekolojiye karşı sorumluluğu daha yaygınlaştırabilecektir.

Geri dönüşüm uygulamaları için Avrupa’da yaygınlaşan, özellikle su ve gazlı içecek pet şişelerinde depozito uygulaması da kaynağında ayırma ve geri dönüşüm için tüketiciyi teşvik eden iyi örneklerdendir.

Geri dönüşüm için kaynağında ayırma ve toplanma ilk adımdır. Bunun artırılması ülkemiz için sadece çevre kirliliğinin azaltılması değil ayrıca ithal yolla sağladığımız hammaddelerin bir kısmının ikamesi ve ithalatın azaltılması anlamına gelmektedir. Ülkemizin plastik, kağıt, metal sanayinin bu çerçevede yeniden planlaması ve yönlendirilmesi elzemdir.

Özetle, geri dönüşüm için daha detaylı düşünülmüş ve somut adımların atıldığı politikaların uygulamaya geçirilmesi gerekmektedir.

Bu açıklamamız elbette ki “bol bol poşet kullanımı gerçekleşsin” dediğimiz anlamına gelmemektedir! Kuşkusuz ki ekolojik denge için hepimiz sadece plastik poşetlerle ilgili değil, doğaya zarar veren tüketimlerimizi gözden geçirmeli, azaltmalı, mümkünse yok etmeliyiz. Ve kuşkusuz ki içerisinde yaşadığımız doğaya olan sorumluluklarımız, yalnızca bireysel önlemlerle kalmamalı! Problemin esas çözümü hükümetlerin ve devletlerin çözüm odaklı, ekolojiyi gözeten esaslı politikalar üretmesinden geçiyor.

Kamuoyuna saygılarımızla duyurulur.

TMMOB Kimya Mühendisleri Odası İstanbul Şubesi Yönetim Kurulu